

Antropologia mediów

Wykład IX

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 13 stycznia 2022

Spis treści

1	George P. Landow: hipertekst a teoria krytyczna	2
2	Multimedia, intermedia, hipermedia	2
3	Z teorii i dziejów korespondencji sztuk	3
4	Literatura	5

1 George P. Landow: hipertekst a teoria krytyczna

1.1 Rekonfiguracje w polu literatury i edukacji

- rekonfiguracja tekstu: tekst otwarty, decentralizacja
- rekonfiguracja autora: czytelnik-autor (reader-author)
- rekonfiguracja fabuły: Michael Joyce, *afternoon. a story*, 1987 (Jay David Bolter, *Storyspace*)
- rekonfiguracja edukacji: polityka hipertekstu — demokratyzacja czy elitokracja?

1.2 Antecedencje literackie i filozoficzne

- Jorge Luis Borges, *Ogród o rozwidlających się ścieżkach*; *Biblioteka Babel*
- Julio Cortázar, *Gra w klasy*
- Jacques Derrida: dekonstrukcja, decentracja, recentracja, grammatologia (gram=link)
- Roland Barthes, *S/Z: leksja*
- Julia Kristeva: intertekstualność
- Gilles Deleuze, Félix Guattari: kłacze (rizoma)
- Michel Foucault: model sieci i powiązań w archeologii dyskursu
- Michaił Bachtin: dialogowość, polifoniczność, wielość równorzędnych świadomości
- prototyp hipertekstu: egzegeza biblijna
- porzucenie hierarchii i linearyzmu

2 Multimedia, intermedia, hipermedia

2.1 Intermedia

Dick Higgins, Fluxus

- inspiracje: Marcel Duchamp, John Cage
- wychodzi od *Horizontverschmelzung* H.-G. Gadamera (ang. fusion)
- "intermedia" pojawia się u Samuela Taylora Coleridge'a, 1812
- intermedia, to nie *mixed media*; opera to media mieszane, poezja konkretna to intermedium; piosenka to medium mieszane, poezja dźwiękowa — intermedium

2.2 Poezja konkretna

2.3 Multimedia

Ryszard W. Kluszczyński: dwa pojęcia multimediiów

- multimedia klasyczne: lata 60.-70. XX w., performance, sztuka konceptualna i medialna: praktyki interdyscyplinarne na żywo (projekcja slajdów, film, muzyka, taniec, tekst)
 - Laurie Anderson
- hipermedia (interaktywno-hipertekstualne): lata 90., doświadczane interaktywnie, indywidualnie przed monitorem komputera, dzieją się w cyberprzestrzeni (CD-ROM, VR, WWW), posługują się rysunkiem, malarstwem, grafiką, fotografią, filmem, dźwiękiem, słowem mówionym i pisanym, muzyką, dokonując ich pełnej integracji;
 - Toshio Iwai, Piano as an Image Media 1995

3 Z teorii i dziejów korespondencji sztuk

3.1 Korespondencja sztuk

- sunkretyzm, synteza sztuk
- Korespondencja sztuk, synteza sztuk
- Horacy: ut pictura poesis
- Gotthold Ephraim Lessing, Laokoon czyli o granicach malarstwa i poezji
- romantyzm, symbolizm
- współwystępowanie elementów różnych sztuk
- wzajemna przekładalność języków różnych sztuk (ekfraz)
- wzajemne oddziaływanie sztuk na siebie

3.2 Totalne dzieło sztuki

- Totalne dzieło sztuki: wspólne, kolektywne, zjednoczone
- idea niemożliwa do realizacji, choć częściowo realizowana
- w muzyce, operze, malarstwie, tańcu, teatrze, dramacie, filmie, w polityce

- Gesamtkunstwerk: Richard Wagner
- wg Wagnera totalne dzieło sztuki to jedność trzech podstawowych sztuk tańca, dźwięku i poezji
- Boris Groys, Stalin jako totalne dzieło sztuki
- Stanisław Wyspiański: theatrum mundi, „Teatr mój widzę ogromny”

4 Literatura

1. Boris Groys, Stalin jako totalne dzieło sztuki, przeł. P. Kozak, Sic!: Warszawa 2008.
2. Dick Higgins, Horizons. The Poetics and Theory of the Intermedia, ubu edition 2007.
3. Ryszard W. Kluszczyński, Sztuka multimediiów, w: Nowe media w komunikacji społecznej XX wieku, red. Maryla Hopfinger, Oficyna Naukowa: Warszawa 2005.
4. George P. Landow, Hiptertekst a teoria krytyczna, przeł. Artur Piskorz, w: Ekran piśmienności. O przyjemnościach tekstu w epoce nowych mediów, red. Andrzej Gwóźdź, Warszawa 2008.
5. Matthew Wilson Smith, The total work of art: from Bayreuth to cyberspace, Routledge 2007.